فصلنامه مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی
سال نهم، شماره ۱ (پیاپی: ۳۳)، بهار ۱۴۰۴

آسیب شناسی جریان‌های نو ظهور بر سبک زندگی جوانان

حسین بیگی[۱]، سجاد بخشی[۲]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۲
کد مقاله: ۸۹۵۶۸

چکـیده

آسیبهای اجتماعی به هرگونه رفتار،کنش یاوضعیتی گفته میشود که هنجارها، ارزشها و یا قوانین جامعه را نقض کرده و به افراد، گروهها و یا کل جامعه آسیب برساند.این آسیبها می توانند در ابعاد مختلفی مانند اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و روانی بروز کند و پیامدهای بسیاری را به دنبال داشته باشد.غفلت ازرشد فناوری روز موجب میشود که این ابزار به جای خدمت، در خلاء برنامه هدفمند و هدایت اصولی کاربران با معضلاتی چون کمرنگ شدن مرزهای حقیقی در مناسبات زیستی، ساختارشکنی در گفتارو کردار، انزوا طلبی همراه شود. بنابراین هدف از این مقاله آسیب شناسی جریان های نو ظهور بر سبک زندگی جوانان می باشد روش این پژوهش توصیفی- تحلیلی است یعنی اطلاعات آن به صورت کتابخانه ای و اطلاعات نویسنده جمع آوری شده است. یافته های پژوهش حاکی از این است که آسیبهای اجتماعی نوپدید ناظر به برخی از آسیبهای اجتماعی است که بروز و شیوع آنها اخیراً در جامعه مدرن افزایش یافته است از جمله این آسیبها میتوان به آسیبهای ناشی از فضای مجازی و آسیبهای مرتبط با تکنولوژی های جدید ارتباطی نام برد.همچنین نتایج نشان دادکه گسترش استفاده از اینترنت و فضای مجازی در تعاملات روزمره منجر به ایجاد تغییردر زندگی روزمره افراد به‌ویژه قشر جوان شده است.

واژگـان کلـیدی: آسیب شناسی، جریان های نوظهور، سبک زندگی، جوانان

۱- استاد یار گروه آموزشی حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه
۲- کارشناسی ارشد جامعه شناسی انقلاب اسلامی دانشگاه شاهد تهران، *sajjadsp74@gmail.com*

۱- مقدمه

از گذشته تاکنون انسان ها همواره سعی می دند تا روش های زندگی خود را شناسایی کرده و آن ها را به نحو احسن مدیریت کند حتی حکومت های مشختلف نیز تلاش می کردند تا در روش های موثر در زندگی افراد تاثیرگذار باشند. اما تعریف انواع سبک زندگی و مفهوم سازی و ارتباط آن با دنیای امروز تحولاتی داشته است.سبک زندگی معنایی است که از به هم تنیدگی و پیوند و نظام وارگی و شبکه‌ای بودن عوامل متعددی که در شیوه‌های زندگی یا اقلیم‌های زیستن انسان تأثیر می‌گذارند، به وجود آمده است (مهدوی کنی،۱۳۸۷: ۲۰۸). سبک زندگی راه و روش گوناگون زندگی فردی و اجتماعی و ایجاد یک سبک برای زندگی است. و می تواند مد یا حالت زندگی یک فرد باشد. و مجموعه ای از نگرش ها، عادات رفتاری، احساسات فرد است سبک زندگی را می‌توان به عنوان روش زندگی ویژه یک شخص، یک جمع و یا یک اجتماع بیان کرد. با این حال می توان گفت که سبک های زندگی مجموعه ای از باورها ، روش های رفتار، طرح ها و خواسته ها در هر شیء را، شامل شده و می‌توانند به علایق، رفتارها، نظرات و جهت گیری های رفتاری یک فرد، گروه یا جامعه اشاره کنند(جباران ،۱۳۹۴: ۱۸۳) . شیوه زندگی افراد شامل عملکرد ها و کنش هایی است که فرد در جریان زندگی اش آن ها را هر روز انجام می هد واضح است که در به کار بردن این رفتارها برای اشخاص چارچوب خاصی وجود دارد که تحت تاثیر ایده ها، عقاید و ارزش ها، تربیت محیط زندگی شخص می باشد. انواع سبک زندگی (Lifestyle)با توجه به مجموعه‌ای از الگوهای رفتاری، عادات، نگرش‌ها و فعالیت‌های روزمره‌ای که فرد یا گروهی از افراد در زندگی خود به‌کار می‌گیرند.این الگوها و عادات تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند فرهنگ، محیط، جامعه، اقتصاد و شخصیت فرد قرار می‌گیرند و می‌توانند جنبه‌های مختلفی از زندگی را پوشش دهند، از جمله نحوه تغذیه، فعالیت‌های ورزشی، نوع پوشش، روابط اجتماعی، تفریحات و حتی نگرش به مسائل مختلف (عدلی پور،خاکسار،۱۳۹۱: ۱۶۸). سبک زندگی، می‌تواند به علایق، نظرات، رفتارهاو جهت‌گیری رفتاری یک فرد، گروه یا فرهنگ اشاره کند. به معنای شیوه زندگی خاص یک فرد، گروه، یا جامعه است. سبک زندگی به عنوان الگوی کاری و الگوهای رفتاری و (بر پایه فردی) در فعالیت‌ها، نگرش ها، علایق، ارزش ها و تخصیص درآمد بیان می‌شود.همچنین بازتاب تصویر فردی و درک از خود است، روشی که آن‌ها خود را می‌بینند و بر این باورند که توسط دیگران دیده می‌شوند. سبک زندگی ترکیبی از انگیزه ها، نیازها و خواسته‌ها است و عوامل موثر بر سبک زندگی عواملی چون فرهنگ، خانواده، گروه های مرجع و طبقه اجتماعی می باشند (حاجیلو و همکاران،۱۳۱۳: ۵۹۶).در حال حاضر با افزایش قابلیت ها و توانایی های تکنولوژی در زندگی روزانه شاهد بروز و ظهور ابزار ها و متدهای مدرن اینترنتی هستیم که مسیرهای آسان تر و راحتری را برای ارتباط و گفتگو ی افراد فراهم کرده است. و به طور کلی ارتباط دو سویه فراهم آورده است.جامعه ای که در حال رشد، پیشرفت و توسعه است، همواره دستخوش چالش‌ها و دگرگونی‌های پیش‌بینی‌پذیر و گاه پیش‌بینی‌ناپذیر می‌شود که مدیریت جامعه را سخت و دشوار می کند. گوناگونی فرهنگی، تنوع قومی، هم تباری برخی مرزنشینان و اشتراکات قومی آنها با کشورهای پیرامونی، عوامل تاریخی، ساختاری و نیز موقعیت کنونی جمهوری اسلامی ایران در غرب آسیا به ویژه از نظر جغرافیای فرهنگی، همچنین ناهمسویی و گاه تعارض محیط پیرامونی و فراپیرامونی با نظام سیاسی، دشواری مدیریت جامعه ما را مضاعف و ضرورت هوشمندی مسئولان را دوچندان می سازد.نهادهای مسئول معمولاً به رویدادها و روندهای سیاسی به‌ویژه امنیتی حساسیت نشان می‌دهند، در حالی که بسیاری از آنها به ویژه پدیده های نوظهور، ریشه‌های فرهنگی- اجتماعی دارند.(صبوری خسروشاهی،آذرگون،۱۳۹۲:۱۷). پدیده‌های جدید، ماهیتاً چالش‌زا هستند که با هویت‌های برساخته و با اهداف و بازیگرانی متنوع و متکثر، روندهای فزآینده و غیرمنتظره ای را در ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و امنیتی برمی‌سازند و سطح انتظارات را نیز در طیف گروه‌های جامعه ایرانی افزایش می دهند. البته این انتظارات در کشور ما طی صد سال گذشته همواره وجود داشت که به سبب داشتن انرژی (نفت و گاز) و دیگر منابع زمینی و زیرزمینی، باید به آسانی و سریع به رفاه حداکثری رسید. آسیب های اجتماعی از جمله مواردی هستند که باید ها و نباید های جامعه را مورد حمله قرارداده و و برای نظام اجتماعی خطراتی را به وجود می آورد در هر جامعه ای دارای بسیار اهمیت می باشند، گسترش انواع آسیب ها در کلان شهرها مانند تهران به واسطه موقعیت خاص: بالا رفتن میزان موالید ، مهاجرت های بدون کنترل، افزایش حومه نشینی، نبود توانایی لازم جهت زندگی در شهرهای بزرگ، از بین رفتن نظامهای سنتی و پیوندهای عاطفی و خانوادگی، آسیب پذیر بودن شهر نشینان در برابر مشکلات مالی و معیشتی و ... قابل توجه است و ضروری است برای مقابله با آن گامی اساسی و محکم برداشته شود . آسیب های نوظهور همان نتیجه فضای مجازی می باشد که جوانان و نوجوانان چند ساعاتی خود را در آن مشغول می سازند و ترس و دلهره یشتری را وجودشان را فرا می گیرد. پیامد این آسیب ها به قدری است که می تواند زندگی یک فرد را دگرگون کند (شیخ انصاری،۱۴۰۰: ۷). با ترقی روز افزون علم و فناوری و ورود به جامعه مدرن افراد جامعه با یک سری مشکلات و تهدیداتی روبرو شدند که به دلیل عدم آگاهی این آسیب ها را برای زندگی خود مفید و مطلوب می دانستند. این آسیب ها و تهدیدات نتیجه فناوری نوین و اینترنت می باشد که جوانان و نوجوانان یک جامعه به ظن استفاده صحیح و مثبت گرفتار استفاده منفی از آن شده اند و دچار آسیب هایی مانند از سستی گرویدن بنیان خانواده، وابستگی های دارویی، ظهور فرقه های شیطانی شدند.

۲- آسیب های نوپدید

آسیب های نوظهور، آسیب‌هایی هستند که با تکنولوژی های عصر حاضر در اتباط هستند. آسیب‌هایی که ناشی از به کارگیری ابزارهای جدید فناوری مانند شبکه های مجازی می توانند در این چارچوب قرار بگیرند در صورت کاربرد غیر مناسب ماهواره آسیب هایی همچون تهاجم فرهنگی، از بین رفتن قبح روابط نامتعارف، مصرف مشروبات الکلی،پرخاشگری، عشق های مثلثی،تزلزل بنیان خانواده،ارتباطات نامشروع، رواج مد های غربی، شیطان پرستی و فرقه های انحرافی که از طریق شبکه های تلویزیونی افراد زیادی را جذب کرده است، در پی خواهد داشت. اینترنت نیز یکی از مواردی است که به دلیل استفاده نامناسب از آن، آسیب‌های بسیاری را در پی داشته است. آسیب اجتماعی به شرایط یا رفتارهای انحرافی گفته می‌شود که برای اعضای آن جامعه زیان آور هستند. این شرایط ممکن است شامل فقر، طبقه اجتماعی، گرایش جنسی، پیشینه قومی، هویت جنسیتی و سایر آسیب‌های اقتصادی یا اجتماعی باشد. آسیب اجتماعی همچنین می‌تواند به ناکارآمدی در یک جامعه یا نهاد اجتماعی، مانند اختلال عملکرد خانوادگی یا تعارض درونی اشاره کند. برخی جوانان تمایل بیشتری به زیر پا گذاشتن هنجارهای اخلاقی دارند و در این بهبوهه فضای مجازی و فناوری جدید نقش تاثیر گذار تری در این اوضاع بهم ریخته دارند به طوریکه افراد زمان بیشتری را در شبکه های مجازی صرف می کنند و یا ساعت ها پای اینترنت می نشینند و به همین خاطر با الگو گیری از فضای مجازی تمایل بیشتری به زیر پا گذاشتن هنجار های اخلاقی دارند. رفتار انحرافی پدیده آموختنی است که از نسلی به نسل دیگر قابل انتقال می باشد. بر طبق یافته های قبلی اگر جوانان یک جامعه با افراد هنجار شکن و الگو پذیر از رسانه ها و شبکه های غیر مجاز در ارتباط باشند احتمال زیر پا گذاشتن قوانین و هنجارهای اخلاقی شدید تر و روز به روز بیشتر می شود. پس به جرئت می توان بیان کرد در جامعه امروزه افراد بخش عظیم فرهنگ، باورها و باید ها و نباید های جامعه خود و بقیه جوامع را از طریق فضای مجازی و رسانه به دست میاورند (شمشیری،۱۳۸۵: ۶). ابزار های تکنولوژی مدرن مانند اینترنت و شبکه های مجازی با طراحی ها و جذابیت های متفاوت و متنوع روز به روز فضا را آکند می کند و قدرت تسهیلگری و بهتر ساختن شرایط زندگی برای مخاطبان و شهروندان را دارد با این وجود به همراه این مزایا آسیب هایی نیز به وجود آمده است و بعضی آسیب های آن بعینه در رفتار و فرهنگ جوانان دیده می شود و گاهی اوقات نیز ابزارهای نو پدید خود را نمایان می سازد. با رشد فناوری نوین فاصله نسلی در نهاد خانواده ایرانی در دهه های اخیر کوتاه شده و انتظارات و مناسبات اعضای خانواده دستخوش تغییراتی شده اند به طوری که فاصله نسل ها در درک عمیق از هم به هفت تا هشت سال رسیده و فشار زیادی در خانواده ها وجود دارد که در این شرایط توانمندسازی افراد در عبور از بحران و آسیب نیازی جدی است(ودودی، دلاوری،۱۳۹۴: ۴۸). افزایش ابزارهای جدید تکنولوژی در سال های اخیر باعث فاصله گرفتن جواناناز فرهنگ خودی و روی آوردن آنان به فرهنگ بیگانه شده است و همچنین سبب تغییر در نگرش ها ، اعتقادات دینی و سبک های زندگی و مانند آن شده است تغییر یافتن نگرش ها و عملکرد های جوانان و ظهور نابهنجاری های اجتماعی در سطح عمومی تنها مسئله برای یک جامعه خاص نمی باشد بلکه مشکل جهانی است که همه جوامع را درگیر کرده است و هر کشوری متناسب با موقعیت خود با انواع ناهنجاری و کجروی ها و سایر مشکلات روبروست که نتایج غیر قابل جبرانی بر پیشرفت آن جامعه دارد. این کجروی ها را می توان ناشی از دگرگونی سریع محیط اجتماعی، به دست نیاوردن جایگاه آنچنانی در جامعه، از خود بیگانگی، بدبینی و خشم نسبت به جامعه و پیرامون خود دارند. (کفاشی،فلاحی،۱۳۹۳: ۱۴۱).از نظر بروس کوئن رفتار انحرافی در واقع مغایر با هنجارها، ارزش ها و باورهای یک جامعه است که در فرهنگ آن جامعه معنا شده است. بعضی رفتارها و عملکرد ها احتمال دارد در یک موقعیت مورد پذیرش باشند ولی در یک موقعیت دیگر مورد قبول واقع نشوند. مانند موارد انحرافی در فرهنگ ما سرقت ، تجاوز ، فحاشی ، وابستگی دارویی و مواردی از این قبیل است. کجروی ها به وسیله فرهنگ از یک نسل به نسل دیگر انتقال می یابد . بر این اساس احتمال هنجار شکنی زمانی فزونی می یابد که جوانان یک جامعه تحت تاثیر گروه های کجرو، فضای مجازی و پیام های نابهنجار قرار گیرند. در دنیای امروزه منبع تامین جوانان از رسانه می باشد به نحوی که قسمت اعظم اجتماعی شدن جوانان به وسیله فناوری های نوین صورت می گیرد. رخنه و تاثیرگذاری رسانه ها به حدی است که برخی از صاحبنظران علوم ارتباطات به این معتقدندکه فناوری ها تفکرات و حتی رفتار های ما را مشخص می کنند. آسیب اجتماعی رفتار های فردی و جمعی را شامل می شود که در قالب هنجارهای اخلاقی و قواعد عام عمل جمعی رسمی و غیر رسمی جامعه محل فعالیت کنشگران قرار نمی‌گیرد و در نتیجه با منع قانونی یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبرو می‌گردد. به همین خاطر هنجار شکنان همیشه کجروی های خود را از معرض ضابطان قانون، اخلاق جمعی و نظم اجتماعی کتمان کنند در غیر این صورت از طریق قانون مجازات خواهند شد و دید عموم نسبت به آن ها تغییر می کند. (گیدنز،۱۳۸۵: ۲۸۶). حریم شخصی انسان ها چنان با اهمیت است که محترم شمردن آن در حال حاضر از مرزهای سنتی دین اخلاق عبور کرده و در اکثر کشورهای دنیا جنبه ی قانونی به خود گرفته است، اما رعایت کرامت انسانی و حفظ حریم آن در دنیای غیر واقعی (مجازی) امنیت و اطلاعات رد و بدل شده با یک سری مشکلات و آسیب هایی روبرو شده است و هنجارهای اخلاقی و حتی بعد روحی و جسمی جوانان و نوجوانان را در جامعه با مشکلاتی مواجه ساخته است(ساروخانی،۱۳۷۰: ۵۲۴). بیشتر خانواده ها به دلیل نا آگاهی با شبکه های مجازی ، مزایا و

معایب و قابلیت های آن و عدم آشنایی با کارکرد ابزارهای تکنولوژی مدرن از رفتارهای فرزندانشان در تحت تاثیر قرار گرفتن فضای مجازی مطلع نیستند و همین عدم آگاهی زمینه را برای حقه بازان سایبری فراهم می آورد تا به آسانی بتوانند اهداف خود را دنبال کنند و جهت رسیدن به خواسته هایشان از افرادی سوء استفاده می کنند که گرفتار فضای مجازی شده اند و بدون در نظر گرفتن خطرات و آسیب های آن به دنبال خوش گذرانی هستند، همچنین دنیای مجازی تشکیل یافته از اندیشه ها و افکار مخاطبان آن است که به دلیل هویت نا معلوم ارسال کننده و دریافت کننده پیام امکان بهره کشی و سوء استفاده طرفین روز به روز فزونی می یابد (رستمی و همکاران،۱۳۹۶: ۵۱).از آنجا که پدیده‌های نوظهور، پدیده‌های نوآیند، پویا و تحول‌آفرینی می‌باشند؛ بنابراین نظام‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و تغییرات اجتناب‌ناپذیری را در گستره زمانی حال و آینده موجب می‌شوند. پدیده‌های نوظهور، از پیچیده‌ترین پدیده‌های ممکن الوقوع به شمار می‌رود که تمامی مراحل آن (شکل‌گیری، ظهور، تداوم، افول) از قابلیت تحلیل‌پذیری برخوردار می‌باشند.

۳- علل آسیب های اجتماعی نوپدید

مهم ترین عاملی که موجب بروز این آسیب ها در اجتماع می شود می توان به مواردی مانند: عدم موفقیت در عشق و علاقه، فروپاشی خانواده ها، نبود شغل مناسب، ناکامی های منزلتی، گرانی و شرایط بد اقتصادی، تغییرات سریع جوامع، افسردگی و بی‌هویتی در جوانان و از همه مهم تر نداشتن سواد دیجیتال بین افراد آن جامعه است که باید این علم نیز در میان سایر آموزش های همگانی جای گیرد تا کمتر افراد در استفاده از فضاهای مجازی دچار آسیب شوند مشکلات زناشویی و نامناسب بودن شرایط زندگی خانوادگی(عیوضی،۱۳۹۴: ۸).

۴- انواع آسیب های نوپدید

مواد مخدر نوپدید- خانه های مجری- تکدی گری به شیوه مدرن- هرزه نگاری- استفاده ناصحیح از تلفن همراه- شیطان پرستی- طلاق- فضای سایبری- قتل های نوپدید- بکارگیری واژگان نامناسب در جامعه، دین سازی و فرقه سازی، گفتمان سازی، افکار سازی عمومی، شخصیت سازی مجازی، تروریست مجازی، از مرزها، شبکه سازی مجازی، بازی های رایانه ای آنلاین، هویت مجازی، هنجار سازی ناهنجارها (بی حجابی- مشروب – عشق مثلثی – ارتباط با محارم)، و... را نام برد.

۴-۱- مواد مخدر نوپدید

تجربه استفاده از مواد های صنعتی و قرص های روان گردان در بین جوانان و سایر اقشار جامعه یک آسیب جدی برای جامعه به شمار می رود و در عصر حاضر اعتیاد به شکل های متفاوتی در بین مردم توزیع می گردد از جمله آن ها می توان به شکلات ، دستمال کاغذی ها و آدامس ها اشاره کرد.نسل امروز،گرایش زیادی به مصرف مخدر های شیمیایی و صنعتی داشته وبخشی دیگر به صورت آدامس توزیع شده است، این موضوع به شدت خطر موجود در مورد شیوع مصرف اعتیاد آور صنعتی در ایران می رساند. مواد اعتیاد آور جدیدکه تنها با یک بار مصرف ساختار مغذی مصرف کننده را در هم شکسته و تعادل رفتاری وی را از بین می برد، بدون شک آسیب نوپدید است که می تواند سایر آسیب های اجتماعی همانند قتل های برنامه ریزی نشده، شرقت، جرایم خشن و تجاوز به عنف را نیز ایجاد کند.

۴-۲- خانه های مجردی

«خانه مجردی» و « زندگی مجردی» واژهایی هستند که در کشور ما چندان پسندیده و پذیرفته نیست و زمانی که صحبت از آنها به میان می آید؛ معمولا عوام ، جوانی را تصور می کنند که اوقاتش را با خوش گذرانی و روابط بی قید و بند می گذرانند.مهم ترین موضوعی که جوانان را به سمت زندگی مجردی سوق می دهد، استقلال است.تغییر خواسته ها و علایق و دیدگاه جوانان علت افزایش تمایل به زندگی مجردی می باشد.در سال های اخیر برخی جوانا بر اثر بالا رفتن سن ازدواج به یک نوع زندگی مشترک که گاهی غیر شرعی و غیر قانونی است روی آوردند.خانه های مجردی در واقع آغاز سبک جدیدی از زندگی در جامعه است که پیامد مدرن گرایی، نوگرایی،توسعه شهرنشینی، و صنعتی شدن نیز می تواند باشد.

۴-۳- مهار گسیختگی جنسی

انحراف جنسی تجربه ای است که فرد در مواجهه با برخی موقعیت‌ها، اشیا، تصورات و تخیلات غیر معمولی دستخوش برانگیختگی جنسی می شود. انحراف جنسی نوعی اختلال با تصورات و رفتار های غیر معقول جنسی است این انحرافات عمدتاً ریشه در تجارب ناخوشایند کودکی دارد. یا به هر عمل جنسی که توسط یک جامعه یا فرهنگ به عنوان وسیله غیر عادی برای رسیدن به ارگاسم یا برانگیختگی جنسی تلقی می شود. انحراف جنسی وضعیتی است که در آن بیمار با تصور و انجام رفتار جنسی

غیر عادی هیجان و رضایت جنسی را به دست می آورد (ساروخانی و همکاران،۱۳۹۵: ۸۱). انحراف جنسی نوعی بیماری تلقی می شود که باعث ناراحتی فرد می شود یا سلامت روحی و جسمی دیگران را تهدید می کند.

۴-۴- قتل های نوپدید

در بین انواع خشونت، قتل خطرناک ترین و مخوف ترین و در عین حال نادرترین نوع خشونت در جوامع است.اما قتل های نوپدید شامل قتل هایی است که مطابق فرمول سال های گذشته انجام نمی شود.در سال های نه چندان دور، قیافه ظاهری مجرمان ،شخصیت آنها را مشخص می کرد. آنها با اندامی درشت،قداره و زنجیر در دست،به راحتی قابل تشخیص بودند اما امروز پسرکی ۱۶-۱۷ ساله در کمترین زمان قدرتمند ترین مرد جهان را به قتل می رساند.این نشان می دهد شکل و شمایل مجرمان و نوع قتل ها تغییر کرده است.مردمی کهاز هیجان، خستگی و عصبانیت انباشته شده اند به سادگی و با کوچکترین مشکل،برافروخته شده و به سادگی، طرف مقابل خود را به قتل می رسانند.در مورد چگونگی کنترل این وضعیت در سال های گذشته گمان می کردیم که با کنترل کجرم، جرم نیز کنترل می شود اما امروز با شکل گیری آسیب های نوپدید به این نتیجه رسیدیم که در اکثر موارد،قربانیان مجرم را تحریک کرده اند.در انواع قتل ها، سرقت ها،تجاوز به عنف،و حتی جرایم خشن،این نظریه تایید شده است که قربانیان نقش زیادی در بروز جرم داشته اند(قاضی زاده،۱۳۸۹: ۱۷۷).

۴-۵- شبکه های مجازی

شبکه های اجتماعی فناوری های رایانه ای هستند که زمینه را برای فراهم کردن به اشتراک گذاری اطلاعات ، نظرها، علاقه کاری و سایر فرم های گفتگو را از طریق جوامع و شبکه های مجازی، در قالب بسترهایی مانند موبایل آسان تر می کند. در واقع شبکه های مجازی ابزاری است که به کاربران بر بستر اینترنت، امکان ارتباط فرهم می آورد. این ارتباط می تواند شامل اسال تصاویر، متن، فایل ویدئو باشد. از پدیده های مهم انقلابی که در ارتباط های انسانی کمیت و کیفیت را بوجود آورد «موبایل»است. به عنوان مثال تلفن همراه فوایدی از جمله دسترسی آسان، کاهش ترافیک و ترددهای غیر ضروری و ایجاد همگرایی در پی دارد استفاده نامناسب از موبایل در سال های اخیر به آثار منفی و آسیب های بسیاری منجر شده است که از جمله آن می توان به بلوتوث های مخرب، پیامک های مستهجن، دوستی های خیابانی،تزلزل ارزش ها و ارتباطات نامناسب اشاره کرد(ذکایی،حسنی،۱۳۹۶: ۱۷).

۴-۶- فضای سایبری

سایبر واژه ای است برگرفته از لغت به معنای سکاندار یا راهنما.فضای سایبر یا فضای مجازی در تعریف برخی نویسنگان شامل مجموعه ای از روابط انسانی به وسیله موبایل و و ابزارهای ارتباطی بدون محدودیت های فیزیکی می باشد. فضای مجازی واقعیتی است که مبادلات افراد با متد های آسان و بدون محدودیت های جغرافیایی و با تکنیک های مخصوص خود به صورت پویا اتفاق می افتد.

۴-۷- شیطان پرستی

مدتی است که حضور چهره های متفاوت و گاهی عجیب در سطح شهر هاتامل بر انگیخته شده است، مدل مو و آرایش نامتعارف با رنگ هایی که هیچ نشانی از زیبا شناسی در آن یافت نمی شود و یا پوشش های غریب با نوشته ها و نشان های خاص که به رهگذران متعجب این پیام را می دهند «ما به گروهی خاص تعلق داریم»شیطان پرستی به معنای پرستش قدرت پلیدی است. در این فرقه ها هیچ حکم و قانون ثابتی را نمی توان یافت. همه احکام و عقاید نسبی هستند. اصول مشترک همه این فرقه ها انحرافا ادیان حنیف، التقاط در اعتقادات، بی بندو باری جنسی و ترویج استفاده از انواع مخدر ها و روان گردان ها است. بر پایه اطلاعات آماری در اینترنت بیش از سه هزار فرقه تخدیری و شیطان پرستی در دنیا وجود دارد که کانون اصلی فعالیت این گروه ها در خاورمیانه در منطقه عراق و سوریه گزارش شده است (نگارش،۱۳۹۰: ۸۹).

۴-۸-وابستگی دارویی یا اعتیاد

منظور از وابستگی دارویی آن است که فرد مبتلا توانایی کنترل یک ماده یا دارو را ندارد. این ناتوانی دو ویژگی دارد یکی وابستگی روانی، و آن حالتی از احساس است که فرد مبتلا تمایل افراطی به یک دارو را بخاطر اثر مطلوب آن است و نبود آن فرد را آزرد می کند و دیگری وابستگی فیزیکی یا جسمی که گاهی اوقات با وابستگی روانی همراه است به صورت سازگاری بدن به یک دارو یا الکل می باشد که پرهیز از آن اختلالات فیزیکی شدیدی را به وجود می آورد. وابستگی دارویی وضعیتی فیزیکی یا روانی است که در آن رفتار فرد مبتلا به مصرف مجدد یک ماده سایکو اکتیو است.

۴-۹-بی خانمانی

بی خانمانی یکی از پدیده های زشت و ناپسند و نابهنجار اجتماعی است که در بعضی از شهرهای بزرگ جهان به چشم می خورد و پیامد های ناگوار بسیاری دارد و این پدیده به صورت معضلی بزرگ دامن گیر کشورهای در حال توسعه و حتی توسعه یافته

صنعتی است. افراد تشکیل یافته بی خانمان شامل: پیران، دوجنسیتی ها ، معتادان، افراد دارای بیماری خطرناک و لاعلاج ، افراد متعلق به دهک های پایین جامعه و غیره هستند. از پیامد های بی خانمانی و کارتن خوابی می توان بیماری های جسمی و روانی، انتقال بیماری های واگیردار، اعتیاد و تکدی گری، سرقت و یا سایر آسیب های اجتماعی است. بی خانمان ها به دلیل اینکه در وضعیت اقتصادی و اجتماعی مطلوبی قرار ندارند به جرایم و انحرافات اجتماعی روی می آورند و تا از این طریق بتوانند زندگی خود را بگذرانند. به طور کلی فقر و محرومیت اجتماعی علل اصلی بی خانمانی در کشور های توسعه یافته به حساب می آید.(علی پور،شکاری:۱۴۰۰ ۷۹).

۴-۱۰-رشد صنعت و پیشرفت تکنولوژی

توزیع ناعادلانه در آمد رشد صنعت در جامعه، احتمال به وقوع پیوستن موارد زیر را دارد:

۱- کشیده شدن کارکنان به سمت اضافه کای جهت اداره زندگی شان و این نیز به نوبه خود باعث خستگی و تضعیف روحیه می شود.

۲- گرایش به انحرافات اجتماعی و کجروی در صورت عدم امکانات رفاهی برای گذراندن اوقات فراغت از طرف دولت.

۳- مسئله ترافیک در کلان شهرها منجر به خستگی و بی حوصلگی ناشی از فعالیت در افراد شده و در نتیجه خانواده ها توان تربیت و مراقبت از فرزندانشان را نخواهند داشت.

۴- افزایش شهر نشینی باعث افزایش فاصله و شکاف طبقاتی شده و سبب کم شدن رابطه بین آشنایان و خویشاوندان می شود و بستر برای شکل گیری کجروی ها مهیا می سازد.(ابراهیم پورکومله،خزایی،۱۳۹۰: ۱۰).

۵- پدیده های نو ظهور و تاثیرات آن بر سبک زندگی خانواده

فضای مجازی به عنوان یک پدیده نوین، زندگی بسیاری از افراد را تحت الشعاع قرار داده است. در زمان کنونی کمتر کسی پیدا می شود که در دنیای مجازی و راه های ارتباط جمعی حضور نداشته باشد. فضای مجازی و عصر اطلاعات و ارتباطات پیوندی ناگسستنی با زندگی انسـان ها ایجاد کرده است. در دنیای کنونی شـبکه های ارتباطی مانند اینترنت، ماهواره و رسانه های ارتباطی یک دنیای بسته را در زندگی مان ایجاد کرده که انسان ها را به زیستن در آن ترغیب می کند و جهان را به شکل دهکده ای در آورده است که زندگی و سبک زیستن افراد را تحت شعاع قرار می دهد. راه یابی ابزار های فناوری نوین به خانه ها، اعضای خانواده ساعاتی را پیش هم می گذرانند بدون اینکه گفت و گویی در بین شان صورت گیرد و یا سخنی برای گفتن داشته باشند . با این حال اندک خانواده هایی را می توان پیدا کرد که والدین و فرزندان در کنار هم باشند و در باره ی مسائل خانوادگی با یک دیگر معاشرت داشته باشند و از سخنان همدیگر درباره ی مسائل گوناگون با خبر شوند (چیت ساز، سالک،۱۳۹۴: ۱۱۴).در دسترس بودن اینترنت و فضای مجازی مزایای زیادی دارد و منجر به پیشرفت های زیادی می شود. با وجود تمام امکانات و مزایایی که این فناوری جدید ارتباطی فراهم کرده است، استفاده نادرست از آن با آسیب ها و پیامدهای منفی نیز همراه است(فتحی،۱۳۹۱: ۷۳). یکی از عوامل اصلی مرتبط با شبکه‌های اجتماعی، این است که افراد به راحتی می‌توانند با افراد دیگر ارتباط برقرار کنند و از طریق این شبکه‌ها با دیگران مرتبط باشند. این می‌تواند به خودی خود از یک طرف ارتقاء اجتماعی و ارتباطات را تسهیل کند، اما از طرف دیگر، ممکن است منجر به اتفاقات غیرمنتظره و بحران‌ها در روابط زناشویی شود. برخی از مشکلات مرتبط با شبکه‌های اجتماعی ممکن است شامل انجام روابط بیرون از ازدواج (ازدواج‌های مخفی)، روابط مجازی ناسالم، و یا خیانت به همسر باشد که منجر به بروز مشکلات جدی در زندگی زناشویی می‌شود. به علاوه، برخی از افراد ممکن است در فضای مجازی هویت‌های مختلفی ایجاد کنند که با واقعیت‌های زندگی زناشویی‌شان تفاوت دارد وقتی زندگی به سمت ماشینی شدن حرکت کرد، رفتارهای انسانی هم تغییر کرد. ابزاری مثل گوشی های همراه باعث تسریع در ارتباطات اجتماعی شد و امکانی فراهم آورد که انجام کارها و تعاملات انسانی حداقل در فضای مجازی سرعت بیشتری به خود بگیرد اما در شرایط فعلی، این وسیله از حالت یک ابزار برای برقراری تماس تلفنی فراتر رفته و حتی در خصوصی ترین زوایای زندگی فردی وارد شده است. در حال حاضر گوشی های همراه مثل یک رایانه کوچک عمل می کنند که بسیاری از ارتباط های اجتماعی را سامان می دهند.اکثر مردم در خیابان و در وسایل حمل و نقل عمومی درحال استفاده از گوشی های خود هستند و با ارسال پیامک، اینترنت و پایگاه های اجتماعی گوناگون با دو یا چند نفر ارتباط برقرار می کنند. ارسال عکس و فیلم، مطلب و پخش شایعات و اطلاعات و اخبار درست و نادرست از جمله مواردی است که روزانه از طریق گوشی های همراه با آن مواجه هستیم (بشیر،افراسیابی،۱۳۹۱: ۵۸) حین استفاده از فضای های مجازی متوجه ادبیاتی هستیم که به سمت و سوی خلاصه نویسی یا ناقص نویسی کلمات و واژگان پیش می رود و از حیث تکرار به صورت یک عادت شناخته شده در فضای مجازی درآمده و ادبیات نوشتاری را حداقل در فضای سایبری تحت تاثیر قرار داده است. اگر در گذشته انسان ها به طور معمول سعی می کردند هنگام عکس گرفتن حالتی رسمی به خود بگیرند، اما در شرایط کنونی بسیاری از عکس های ارسالی از طریق گوشی های همراه حالتی غیر رسمی و بعضا غیر متعارف دارند. دختران و پسرانی که ملاحظات محکمی برای رعایت مسائل

شرعی درباره پوشش نداشتند، در کوچه و خیابان حد و حریم ها را رعایت می کردند، اما متاسفانه همان ها با عضویت در شبکه های اجتماعی بدون دغدغه به انتشار عکس های مکشوف و مطالب غیراخلاقی می پردازند. طبیعتا خیلی از افراد درگیر این شبکه ها می شوند و حتی اگر حضور فعال نداشته باشیم و صرفا خواننده یا پیگیر مطالب باشیم، باید در طول شبانه روز اوقات زیادی را به این موضوع اختصاص بدهیم؛ وقت هایی که می تواند صرف رسیدگی به امور خانه و خانواده یا انجام فعالیت های مفید برای خود یا دیگران شود. بنابراین یک وسیله و محصول فرهنگی و اقتصادی، این چنین زندگی ما را تحت تاثیر قرار داده است. خانواده متشکل از نقش‌هایی است که به شدت به یکدیگر متصل شده اند و با یک دیگر در ارتباط هستند، اما این ارتباط ها و سیل عظیم اطلاعات ، تغییر و تحولاتی را در روابط انسانی با یکدیگر به وجود آورده و این مسئله سبب تغییر تحولاتی در سبک ندگی و نظرها و باورها شده است. پس بسیاری از متفکران و نظریه پردازان جامعه شناسی به این معتقدند که ترکیب و همگرایی فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی یا به عبارتی دیجیتالی شدن، سبک‌های نوین زندگی را به جزئی اساسی و جدایی‌ناپذیر از زندگی انسان تبدیل کرده است.در واقع سبک های زندگی بر چیستی و مفاهیم اصلی و روابط و فعالیت های افرد هر جامعه مربوط می شود و توضیح دهنده عملکرد و نیات، معانی و تفاسیر شخص در روند فعالیت های روزانه است.و رفتارهایی که نوع گزینش، نوع زندگی، نحوه ارتباطات، برخورد و روابط میان فردی، امرار معاش و غیره حاصل می‌کند را متبلور می‌نماید. این مفهوم پایه و اساس فهم وضعیت فرهنگی موجود و تحولات پیشِ رو در حوزه فرهنگ و تکنولوژی تلقی می‌شود و نشان می‌دهد که در بطن ارزش‌های موجود در یک فرهنگ چه می‌گذرد (عبدالهی،۱۳۸۳: ۱۷). در حقیقت با استفاده از مفهوم سبک زندگی وعمیق نگریستن به آن، می‌توان از خواسته های پنهان در اذهان و عقاید و حرکت های افراد یک اجتماع، نتیجه‌ای به دست یافت و از جهت گیری و الگوهای موجود یا در حال به وقوع پیوستن تفسیر حقیقت مندانه ای بیان کرد .در ابتدا اینگونه برداشت می شود ک رسانه های نوین ارتباطی فقط به خاطر تعاملات و منتقل کردن پیام هستد و نقشی در شکل گیری هویت و فرهنگ و سبک زنی ندارند، اما پژوهش هایی که در این زمینه انجام یافته بیان کننده این است که محتوای این فناور ها در شکل گیری فرهنگ بسیار مؤثرند و آن نوع فرهنگی که این فناوری ها به وجود آورده اشاعه و نهادینه می شود، وابسته به نوع فرهنگ و کنترل حاکم بر این گونه وسایل ارتباط جمعی است باورها و سبک های جدیدی از اتباطات فردی و گروهی برای والدین به بار آورده که منجر به کارکردها و نتایج وتاثیر گذاشتن بر فعالیت های روزانه و سبک زندگی شان شده است.انسان‌ها در خانواده به دنیا می‌آیند، در خانواده رشد می‌کنند و شخصیت پایه آن‌ها در خانواده شکل می‌گیرد و نیازهای اساسی آنان در چهارچوب نهاد خانواده پاسخ داده می‌شود، وقتی تمام نهادهای جامعه دستخوش تغییر شوند، خانواده نیز دستخوش تغییر در مناسبات درون خود، ارزش‌های خانوادگی، معنای خانواده شده و به این ترتیب سبک زندگی، شیوه و ابعاد جدیدی شکل می‌گیرد.به عبارتی خانواده در سایه این تحولات بافرهنگ نو و ارزش‌های دگرگون شده و تعاریف تحول یافته و سیال روبه‌رو است و با حرکت‌های پرفراز و نشیب در زیر لایه‌های فکری و فرهنگی انسان معاصر مواجه شده است به طوری که ملاحظه می شود. در عصر حاضر عادات و باورهای سنتی نقش کم رنگی در ساختن هویت یک فرد دارند بلکه پدیده های نامعین روز هستند که بر یک فرد تاثیر می کذارند و فرد را تحت سیطره خود در می آورد و به هر سمتی می کشاند و این امر باعث گردیده تا مقوله خانواده از امری ناخودآگاه و اندک منعکس شده به مسئله ای مهم برای بحث و گفتگو پیدا کند. و آگاهی از جنبه های آن در دنیای امروز و ایران معاصر مهم شمرده شود زیرا مسائل، مشکلات و نابسامانی‌های موجود در این حوزه می‌تواند پیامدهای ناخواسته فرهنگی و اجتماعی در سطح فردی و اجتماعی، برای جامعه ایرانی در پی داشته باشد(اسلامی،۱۳۹۱: ۱۲). مایکل درین جامعه‌شناس انگلیسی، شبکه‌های اجتماعی آنلاین را تأثیرگذارترین پدیده قرن می‌داند. این پدیده نوظهور به قدری در اجتماع افزیش پیدا کرده است که در هر زمان اشخاص، کلمه اجتماعی (Social) می شنیدند، به طور ناخودآگاه شبکه‌های اجتماعی آنلایندر ذهنشان خطور می کرد. اکثر کاربران انترنتی، و به ویژه نسل های امروزی به وسیله شبکه های اجتماعی با یک دیگر در تعامل هستند از ابزار های نوین فناوری نه تنها در جهت برقراری ارتباطات، بلکه یک روش زندگی محسوب می شود. فضای مجازی قبل از آن که تعلق به دنیای دیجتال باشند، به اجتماع افراد متعلق می شود، و به کارگیری بیش از حد فضای مجازی شیوه و سبک زندگی بسیاری از مخاطبان این شبکه‌ها را دگرگون کره است. به این دلیل که شبکه‌ها فقط بخاطر رد و بدل کردن پیام نیستند؛ بلکه فضای تازه ای را برا زندگی به وجود آورده است.

فناوری های نوین تغییر و تحولات عمیقی در سبک زندگی و فرهنگ جوامع متفاوت به وجود آورده است. همچنین رسانه می توانند بر ادبیات مردم جامعه تاثیرگذار باشند. ، پوشش آنها و همچنین روابط با جنس مخالف را دگرگون کنند. مخاطبان فضای اجتماعی از این فضاها برای مطرح کردن اتفاقات زندگی شان، مرور گذشته ، موقعیت اجتماعی و امثال این ها بهره می برند و یا از طریق مذاکره با دیگران به بحث و گفتگو می‌پردازند با این روش بر احساسات و تمایلات خود غلبه می کنند.(سلیمانی پور،۱۳۸۹: ۱۹).

۶- تهدیدهای پیش روی رسانه و فضای مجازی در ترویج سبک زندگی

۶-۱- انزوا و دور ماندن از محیط های واقعی اجتماع (رفیع پور،۱۳۷۸: ۲۰۸).
۶-۲- نقض حریم خصوصی افراد و تاثیرات منفی رفتاری (اسماعیل یصحانی، ۱۳۸۱: ۶۱).
۶-۳- تبلیغات ضد دینی و القای شبهات(سجادی، ۱۳۸۱: ۵۳).
۶-۴- به وجود آورن فضای یاس و ناامیدی درباره نقش های خانوادگی (نوذری،۱۳۷۹: ۱۹۸).
۶-۵- گسترش فردگرایی، لذت جویی و انکار زندگی اخروی (جوادی یگانه، عبدالهیان،۱۳۸۶: ۲۱۷).
۶-۶- زیر سوال بردن ارزش و کرامت و منزلت نهاد خانواده

۷- راهکارهای پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی نوپدید

۷-۱-برگزاری جلسات آموزشی به منظور آگاه ساختن و اعلام کردن به سرپرستان در مورد مزایا و معایب تکنولوژی های نوین و به خصوص اینترنت و فضای مجازی.
۷-۲-برگزاری کلاس های آموزشی در مدارس جهت اطلاع ساختن نوجوانان و جوانان در مورد مزیت و معایب ابزارهای تکنولوژی مدرن جدید وچگونگی استفاده صحیح از آن ها (پورنقدی،۱۳۹۷: ۸۹).
۷-۳- برگزاری دوره های آموزشی و مهارتی فنی و حرفه ای جها پر کردن بهینه اوقات فراغت نوجوانان و جوانان.
۷-۴- وضع قوانین سختگیرانه تر جهت برخورد با مجرمان جرایم اینترنی و اجرایی نمودن این قوانین.
۷-۵-آگاهی و هوشیاری بیشتر پلیس سایبری
۷-۶-پخش آگهی های آموزنده در رادیو و تلویزیون
۷-۷- گذراندن اوقات بیشتر با خانواده
۷-۸- طراحی بازی های رایانه ای
۷-۹-ایجاد هنجار سازی مثبت
۷-۱۰-استفاده از آموزه های دینی(رفاهی،۱۳۸۷: ۱۴۲).

۸-نتیجه گیری

در عصر حاضر با توجه به افزایش ابزارهای تکنولوژی و متنوع بودن کالاها و تفاوت و تجربه های نسل امروزی از نسل قبلی شاهد شکل گیری سبک زندگی مدرن در جوامع قرار گرفته ایم که می تواند به علت همخوانی نداشتن با باورها، اعتقادات دینی جامعه ایران سبب ظهور آسیب های اجتماعی جدید میان اقشار جوانان و وجوانان شده است. امروزه آسیب‌های اجتماعی به عنوان یک تهدید جدّی سلامت روحی و روانی افراد جامعه به ویژه کودکان و نوجوانان و جوانان را با خطر مواجه ساخته است. مسائلی از قبیل اعتیاد، فرار از خانه، خشونت، انزوای اجتماعی، ناهنجاری‌های رفتاری و ناامیدی، قتل های نو پدید، بی خانمانی ، انحرافات جنسی، اعتیاد به مخدر را از جمله نتایج آسیب‌ها و مشکلات اجتماعی عصر حاضر می‌توان شمرد. شبکه های اجتماعی مجازی، ابعاد مختلف سبک زندگی افراد را در دوران معاصر تحت تاثیر خود قرار داده اند به خصوص جوانان و نوجوانان بیشتر از سایر افراد، درگیر این فضا، تاثیرات و پیامدهای آن هستند. شبکه های اجتماعی با اینکه روند ارتباطات افراد را گسترده و راحتر کرده است اما سبب فاصله گرفتن اعضای خانواده از یک دیگر می شود. امروزه زندگی تمامی افراد تقریباً بدون الگوگیری از فضای مجازی غیر ممکن شده است و در زندگی روزمره اکثر مردم زمان بیشتری را در شبکه های اجتماعی سپری می کنند و با این مسئله روبرو هستیم که امروزه همه ی افراد پس از مشاهده و الگوگیری از فضای مجازی روی آوردن به سبک زندگی مدرن شده اند و از سبک های قدیمی فاصله گرفته اند که این امر سبب می شود که با گذر زمان سبک های زندگی و آداب و رسوم سنتی از رونق افتاده و به مرور زمان از بین بروند .استفاده از این شبکه های اجتماعی مانند یک شمشیر دو لبه، دارای مزایا و محاسن و همچنین معایب و نقائص است. در این میان نوع استفاده افراد است که به این ویژگی های مثبت و منفی جهت می دهد. همچین نظر به حضور و بروز پدید ه های نوظهور و تهدیدات ان ها در تمام ابعاد زندگی ، بایستی همشه آمادگی لازم برای مدیریت ، کنترل و هدایت پدیده های نو ظهور و خطرات آن ها باید وجود اشته باشد، زیرا مقابله با این پدیده ها در بدو ظهور و بروز امکان پذیر نیست و زمان بر است. غفلت از فناوری روز موجب می شود که این ابزار به جای خدمت ، در خلاء برنامه هدفمند و هدایت اصولی کاربران با معضلاتی چون کمرنگ شدن مرزهای حقیقی در مناسبات زیستی، ساختار شکنی در گفتار کردار ، انزوا طلبی همراه شود. ریشه ی اغلب آسیب پذیری های جوانان را باید در عدم آشنایی کافی آن ها با مهارت های اجتماعی دانست. حجم زیاد اطلاعات در فضای شبکه های اجتماعی سبب شده است که نوجوانان در معرض نوعی بمباران اطلاعاتی قرار داشته باشند. این مسئله در کنار کیفیت

اطلاعات و نامشخص بودن هویت کاربران سبب شده است که نوجوانان به صورت بالقوه در معرض آسیب پذیری اجتماعی قرار داشته باشند. برخی از نوجوانان در اثر استفاده نامناسب و اعتیاد آور از شبکه های مجازی دچار آسیب های روحی و روانی مختلف می شوند و نظام شخصیتی آنان شده یا در معرض تخریب قرار می گیرد.

منابع

- ابراهیم‌پور کومله، سمیرا و خزایی، کامیان، (۱۳۹۰)، «آسیب‌های نوپدید، شبکه‌های اجتماعی مجازی در کمین خانواده ایرانی»، نخستین کنگره ملی فضای مجازی و آسیب‌های اجتماعی نوپدید.
- اسلامی، مروارید، (۱۳۹۱)،« بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی و تأثیرات آنها بر ابعاد مختلف زندگی»، نخستین کنگره ملی فضای مجازی و آسیب‌های نوپدید.
- اسماعیل یصحانی، سعید.(۱۳۸۱)، «جهانی سازی و استراتژی مقاومت»؛ فصلنامه کتاب نقد؛ شماره ۲۴و۲۵، پاییز و زمستان ۱۳۸۱، صفحات ۶۹-۵۳.
- امیرپور، مهناز . گریوانی، مریم.(۱۳۹۳) تاثیر شبکه های اجتماعی بر سبک زندگی جوانان، فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی، پاییز ۱۳۹۳، ۱(۳)، ۳۹-۲۳
- بشیر، حسن. افراسیابی، محمد صادق.(۱۳۹۱)، شبکه های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان: مطالعه موردی بزرگ ترین جامعه مجازی ایرانیان، فصلنامه تحقیقات فرهنگی،بهار۱۳۹۱، ۵(۱)، ۶۲-۳۱
- بشیر، حسن، افراسیابی، محمد صادق (۱۳۹۱). شبکه های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان؛ مطالعه موردی بزرگترین جامعه مجازی ایرانیان. فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره پنجم، شماره ۱، بهار ۱۳۹۱.
- پور نقدی، بهزاد (۱۳۹۷)، فرصت‌ها و تهدیدهای امنیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی برای دانشجویان،پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، سال هفتم، شماره پیاپی۲۱، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۷، صص ۸۷-۹۸
- جباران، محمد رضا. (۱۳۹۴)، تحلیل مفهومی سبک زندگی، فصلنامه قبسات، بهار ۱۳۹۴، ۲۰، ۱۸۸-۱۷۴
- جوادی یگانه، محمّدرضا ، عبدالهیان، حمید.(۱۳۸۶)، دین و رسانه (مجموعه مقالات)؛ تهران: دفتر پژوهش های رادیو،
- چیت ساز، محمد علی. سالک، ساناز. (۱۳۹۴)، بررسی جامعه شناختی اثرات شبکه های مجازی جدید بر زندگی فردی و اجتماعی (مطالعه موردی: شهروندان شهرضا، فصلنامه مهندسی فرهنگی،زمستان ۱۳۹۴، ۱۰(۸۶)، ۱۲۶-۱۰۶
- حاجیلو، فتانه، و یزدخواستی، بهجت،. و علیزاده اقدم، محمدباقر. (۱۳۱۳). بررسی رابطه سبک زندگی مصرفی با شاخص ردپای بومشناختی. محیطشناسی،۴۰(۳ (پیاپی ۷۱)،۵۸۹-۶۰۲
- ذکایی، محمد سعید. حسنی، محمد حسین. (۱۳۹۶)، شبکه های اجتماعی مجازی و سبک زندگی جوانان: فراتحلیل پژوهش های پیشین، فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، بهار۱۳۹۶، ۶(۲۲)، ۲۵-۷
- رستمی، محمد. جمیلی اسکویی، روزیتا . نشاط، الهه. فرقانی، محمدرضا. (۱۳۹۶)، بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی بر فرهنگ و باورهای دینی (هویت) کاربران مطالعه موردی: کاربران استان اصفهان، فصلنامه علمی_پژوهشی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، تابستان۱۳۹۶، ۱۱(۲)، ۷۲-۴۵
- رضا قلی زاده، بهنام (۱۳۹۹)، بررسی آسیب های اجتماعی نوجوانان و نقش رسانه در پیشگیری و کنترل آن
- رفاهی، ژاله. (۱۳۸۷). آموزش مهارت های زندگی راهکار پیشگیری از آسیب های اجتماعی نوجوانان. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱(۲)، ۱۳۵-۱۵۱. SID. https://sid.ir/paper/168881/fa
- رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۸)، وسایل ارتباط جمعی و تغییر ارزش های اجتماعی؛ تهران: نشر کتاب فرا.
- سادات، محمد علی.(۱۳۸۰)، اخلاق اسلامی؛ تهران: انتشارات سمت.
- ساروخانی، باقر ؛ معین فر، سجاد ؛ معین فر، علی ؛ ساعی، راحله (۱۳۹۵)، بررسی آسیب ها و تهدیدات جریان های انحرافی نوظهور در میان دانش آموزان دوره متوسطه و پیش دانشگاهی در استان آذربایجان غربی ، مجله:تغییرات اجتماعی – فرهنگی»تابستان ۱۳۹۵، سال سیزدهم – شماره ۴۹ رتبه علمی–پژوهشی (دانشگاه آزاد ۱۸ صفحه – از ۷۴ تا ۹۱)
- ساروخانی، باقر، درآمدی بر دایرهٔ المعارف علوم اجتماعی، ص ۵۲۴، انتشارات کیهان، ۱۳۷۰ش.
- سجادی، عبدالقیوم.(۱۳۸۰)، «استراتژی کلان جامعه دینی در برخورد با جهانی شدن»؛ نشریه پگاه، شماره ۴۷، ۱۳۸۰، صفحات ۵۹-۴۷.
- سلیمانی‌پور، روح‌الله، (۱۳۸۹)، «شبکه‌های اجتماعی، فرصت‌ها و تهدیدها»، نشریه اطلاع‌رسانی و کتابداری ره‌آورد نور، شماره ۳۱.

- شکاری نمین، شیدا. حاجیانی، ابراهیم. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی (فیس بوک) بر سبک زندگی جوانان، مجله مدیریت فرهنگی، ۸(۲۶)، ۷۹-۶۴
- شمشیری، بابک.(۱۳۸۲)، بررسی تحلیل پیامدهای ناشی از گرایش افراطی به آموزش مجازی و فناوری ارتباطی واطلاعاتی؛ تهران: آییژ.
- شیخ انصاری، مهین. (۱۴۰۰)، «تحلیل ثانویه تحقیقات علوم اجتماعی در حوزه فضای مجازی»، مجله جامعه‌شناسی ایران، شماره۴: زمستان ۱۴۰۰
- صبوری‌خسروشاهی، حبیب. و آذرگون، نسرین. (۱۳۹۲). «تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی (فیس‌بوک) بر هویت اجتماعی (مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی)» نشریه مطالعات رسانه‌ای، دوره ۸، ش (۲۱) ۲، ص ۲۵-۹.
- عبداللهی، محمود،۱۳۸۳،آسیبهای اجتماعی و روند تحول آن در ایران ، مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب های اجتماعی در ایران ، جلد یک، تهران،ص۱۷
- عدلی‌پور، صمد. و خاکسار، فائزه. (۱۳۹۱). «شبکه‌های اجتماعی مجازی و بحران هویت (با تأکید بر بحران هویتی ایران)» فصلنامه علمی‌پژوهشی مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، دوره ۱، ش ۴، ص ۱۷۶-۱۵۵.
- علی پور، جواد ؛ شکاری، حبیب (۱۴۰۰)، پدیده های نو ظهور؛ نعاریف و مؤلفه ها، ابعاد، آثار، تهدیدات و راهکارهای مدیریت آنها،مجله:مطالعات جنگ»بهار ۱۴۰۰، شماره ۸ (۱۳ صفحه - از ۷۳ تا ۸۵)
- عیوضی، محمدرحیم. (۱۳۹۴)، «پدیده های نوظهور فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و نقش آنها در پیشرفت ایران»، کنفرانس الگوی اسالمی — ایرانی پیشرفت.
- فتحی، سروش (۱۳۹۳). بررسی رابطه مصرف شبکه های اجتماعی مجازی با سبک زندگی جوانان؛ مورد مطالعه جوانان شهر خلخال، جامعه شناسی مطالعات جوانان، دوره ۴, شماره ۱۳; از صفحه ۶۹ تا صفحه ۸۸.
- فتحی، سروش. وثوقی، منصور. سلمانی، گودرز.(۱۳۹۳)، بررسی رابطه مصرف شبکه های اجتماعی مجازی بر سبک زندگی جوانان (مورد مطالعه جوانان شهر خلخال، فصلنامه مطالعات جامعه شناختی جوانان،بهار ۱۳۹۳، ۴(۱۳)، ۸۸-۶۹
- قاضی زاده، علی رضا (۱۳۸۹)، آسیب ها و چالش های ناشی از رشد فرقه های نوظهور در ایران، مجله : پژوهشنامه،پاییز ۱۳۸۹- شماره ۵۵(۴۲ صفحه — از ۱۴۹تا ۱۹۰)
- کفاشی، مجید. فلاحی، علی.(۱۳۹۳)، تاثیر استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر هویت اجتماعی جوانان شهر تهران، دو فصلنامه علمی_پژوهشی، پاییز و زمستان ۱۳۹۳، ۲۱(۲)، ۱۶۴-۱۳۵
- گیدنز، آنتونی.(۱۳۸۵)، تشخص و تجدد؛ ترجمه ناصر موفقیان؛ تهران: نشر نی
- مهدوی کنی، محمد سعید. (۱۳۸۶)، مفهوم «سبک زندگی» و گستره آن در علوم اجتماعی، فصلنامه تحقیقات فرهنگی،پاییز ۱۳۸۶، ۱(۱)، ۱۹۹-۲۳۰
- نگارش، حمید(۱۳۹۰)، فرقه های نو ظهور، مجله: «پیام» پاییز ۱۳۹۰، شماره ۱۰۷(۱۶ صفحه — از ۷۸تا ۹۳).
- نوذری، حسینعلی. (۱۳۷۹)، پست مدرنیته و پست مدرنیسم؛ تهران: انتشارات نقش جهان.
- ودودی، الهه. دلاور، علی.(۱۳۹۴)، بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی در تغییر ویژگی‌های شخصیتی جوانان.فصلنامه روان شناسی تربیتی، بهار ۱۳۹۴، ۱۰(۳۵)، ۶۱-۴۲